YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

12 päivänä heinäkuuta 2001 *

Asiassa C-262/99,

jonka Trimeles Dioikitiko Protodikeio Irakleiou (Kreikka) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Paraskevas Louloudakis

vastaan

Elliniko Dimosio

ennakkoratkaisun yhteisön alueella tiettyjen kulkuneuvojen väliaikaisessa maahantuonnissa sovellettavista verovapautuksista 28 päivänä maaliskuuta 1983 annetun neuvoston direktiivin 83/182/ETY (EYVL L 105, s. 59) tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. Gulmann (esittelevä tuomari) sekä tuomarit V. Skouris, J.-P. Puissochet, R. Schintgen ja F. Macken,

julkisasiamies: S. Alber,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Kreikan hallitus, asiamiehinään P. Mylonopoulos ja M. Apessos,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään H. Michard ja M. Patakia,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Louloudakisin, edustajanaan G. Stylianakis, dikigoros, Kreikan hallituksen, asiamiehenään M. Apessos, ja komission, asiamiehenään M. Patakia, 3.10.2000 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.11.2000 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Trimeles Dioikitiko Protodikeio Irakleiou (Iraklionin ensimmäisen oikeusasteen hallintotuomioistuin) on 30.6.1999 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 19.7.1999, esittänyt EY 234 artiklan nojalla neljä ennakkoratkaisukysymystä yhteisön alueella tiettyjen kulkuneuvojen väliaikaisessa maahantuonnissa sovellettavista verovapautuksista 28 päivänä maaliskuuta 1983 annetun neuvoston direktiivin 83/182/ETY (EYVL L 105, s. 59; jäljempänä direktiivi) tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty Paraskevas Louloudakisin ja Elliniko Dimosion (Kreikan valtio) välisessä riita-asiassa, joka koskee Paraskevas Louloudakisille kolmen Italiassa rekisteröidyn ajoneuvon tuonnista Kreikkaan määrättyjä veroja ja sakkoja.

Pääasian oikeudenkäyntiin sovellettavat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Direktiivin 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on direktiivissä vahvistetuin edellytyksin myönnettävä moottoriajoneuvojen väliaikaisessa maa-

hantuonnissa jäsenvaltiosta vapautus muun muassa liikevaihtoveroista, valmisteveroista ja muista kulutukseen kohdistuvista veroista.

4 Tämän vapautuksen ulkopuolelle jätetään direktiivin 1 artiklan 3 kohdassa hyötyajoneuvot, jotka määritellään direktiivin 2 artiklan a alakohdassa maantieajoneuvoiksi, jotka rakenteeltaan ja varusteiltaan soveltuvat ja on tarkoitettu kuljettamaan vastikkeellisesti tai vastikkeettomasti useampaa kuin yhdeksää henkilöä, kuljettaja mukaan lukien, tai tavaroita.

5 Yksityisajoneuvojen väliaikaiseen maahantuontiin yksityiskäyttöä varten myönnetään direktiivin 3 artiklan nojalla vapautus kuuden kuukauden keskeytymättömäksi tai keskeytyväksi määräajaksi kahdentoista kuukauden ajalta.

6 Näiden ajoneuvojen väliaikaiseen maahantuontiin ammattikäyttöä varten myönnetään direktiivin 4 artiklan nojalla vapautus keskeytymättömänä tai keskeytyvänä pääsääntöisesti kuudeksi kuukaudeksi kahdentoista kuukauden ajalta.

7 Vapautuksen saamisedellytykseksi säädetään direktiivin 3 ja 4 artiklassa se, että ajoneuvon maahantuova luonnollinen henkilö "asuu pysyvästi muussa jäsenvaltiossa kuin väliaikaisen maahantuonnin kohteena olevassa jäsenvaltiossa". Lisäksi 4 artiklassa edellytetään, että yksityishenkilö, joka tuo maahan ammattikäytössä olevan ajoneuvon, ei käytä tätä ajoneuvoa suorittaakseen väliaikaisen maahantuonnin kohteena olevan jäsenvaltion alueella henkilökuljetuksia rahallista vastiketta tai muuta aineellista etua vastaan taikka teollista tai kaupallista tavarankuljetusta vastiketta vastaan tai vastikkeetta.

8 Direktiivin 7 artiklassa täsmennetään seuraavaa:

"1. Tätä direktiiviä sovellettaessa pysyvällä asuinpaikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa henkilö asuu pysyvästi eli vähintään 185 päivää kalenterivuodessa henkilökohtaisten ja ammatillisten siteidensä vuoksi, tai jos on kyse henkilöstä, jolla ei ole ammatillisia siteitä, henkilön ja tämän asuinpaikan välisten tiiviiden henkilökohtaisten siteiden vuoksi.

Jos henkilön ammatilliset siteet ovat muualla kuin tämän henkilökohtaiset siteet ja tämä sen vuoksi joutuu oleskelemaan vuorotellen kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa sijaitsevissa paikoissa, henkilön pysyvänä asuinpaikkana on pidettävä sitä, jossa tämän henkilökohtaiset siteet ovat, jos tämä palaa sinne säännöllisesti. Viimeksimainitun edellytyksen täyttymistä ei vaadita, jos henkilö oleskelee jäsenvaltiossa määräaikaisen tehtävän suorittamiseksi. Opiskelu yliopistossa tai koulussa ei ole pysyvän asuinpaikan muutosta.

2. Luonnollisten henkilöiden on todistettava pysyvä asuinpaikkansa asianmukaisella tavalla, esimerkiksi henkilötodistuksellaan tai muulla voimassa olevalla asiakirjalla.

3. Epäillessään 2 kohdan mukaisen pysyvää asuinpaikkaa koskevan ilmoituksen oikeellisuutta tai suorittaakseen tiettyjä erityistarkastuksia tuontijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat vaatia tarvittavia tietoja tai lisätodisteita."

9 Direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat erityisesti tuojan pyynnöstä sallia väliaikaisen maahantuonnin 3 artiklassa tai 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja pidemmiksi määräajoiksi.

10 Direktiivin 10 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jos tämän direktiivin käytännön soveltamisesta aiheutuu vaikeuksia, asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on keskinäisellä sopimuksella tehtävä tarvittavat päätökset, ottaen huomioon erityisesti keskinäistä avunantoa koskevat yleissopimukset ja yhteisön direktiivit."

Kansalliset oikeussäännöt

11 Pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana voimassa ollutta moottoriajoneuvoverolakia 2127/93, joka kumottiin myöhemmin lailla 2682/99, sovelletaan moottoriajoneuvoihin, jotka lähetetään tai siirretään Kreikkaan muista yhteisön jäsenvaltioista.

12 Kyseisen lain 75 §:ssä säädetään, että näistä ajoneuvoista on maksettava erityinen kulutusvero, joka kannetaan maahan tuoduista tai kotimaassa valmistetuista vastaavista ajoneuvoista.

13 Lain 79 §:ssä asetetaan velvollisuus ilmoittaa siinä säädetyssä määräajassa tulliviranomaisille 75 §:ssä tarkoitettujen ajoneuvojen tuonnista lukuun ottamatta niitä ajoneuvoja, joihin sovelletaan 84 §:n 2 momentin säännöksiä. Lain 80 §:n 2 momentissa asetetaan velvollisuus tehdä tulliviranomaisille siinä säädetyssä

määräajassa erityinen ilmoitus erityisen kulutusveron määräämiseksi ja kantamiseksi.

14 Lain 84 §:n 2 momentin nojalla ajoneuvot, jotka tuodaan maahan niiden käyttämiseksi väliaikaisesti Kreikassa, ovat vapautettuja erityisestä kulutusverosta.

15 Ellei 84 §:n säännöksistä muuta johdu, lain 87 §:n mukaan Kreikassa asuva henkilö ei saa pitää hallussaan 80 §:n 2 momentissa säädettyä määräaikaa kauemmin 75 §:ssä tarkoitettua ajoneuvoa eikä hän saa käyttää tällaista ajoneuvoa 79 §:n 3 momentissa säädettyä määräaikaa kauemmin.

16 Lain 88 §:n 1 momentissa säädetään, että maksettavaksi kuuluvien verojen ja maksujen kiertämistä tai kiertämisen yrittämistä sekä laissa säädettyjen muodollisuuksien täyttämättä jättämistä tarkoituksella välttyä kyseisten verojen ja maksujen suorittamiselta arvioidaan ja rangaistaan tullikoodeksin eli lain 1165/18 89 §:n ja sitä seuraavien pykälien säännösten mukaisesti.

17 Lain 88 §:n 2 momentin a ja g alakohdassa säädetään, että tämän pykälän 1 momentin soveltamisesta riippumatta on maksettava seuraavat sakot:

— ellei 79 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta ole tehty, kultakin ajoneuvolta on maksettava 100 000 Kreikan drakman (GRD) suuruinen sakko

— jos henkilöllä on ollut hallussaan tai hän on käyttänyt liikenteessä 75 §:ssä tarkoitettua ajoneuvoa ilman, että hän olisi oikeutettu 84 §:n 2 momentissa

tarkoitettuun väliaikaiseen vapautukseen, on maksettava sakko, joka määräytyy ajoneuvon sylinteritilavuuden mukaan ja joka on 1 000 000 GRD sylinteritilavuuden ollessa alle 1 300 cm^3 ja 5 000 000 GRD sylinteritilavuuden ollessa vähintään 2 001 cm^3.

18 Tullirikos määritellään tullilain 89 §:n 2 momentissa maksettavaksi kuuluvien julkisten maksujen ja saatavien kierroksi tai kierron yrittämiseksi sekä tullilain 100 §:ssä säädettyjen muodollisuuksien noudattamatta jättämiseksi. Kyseisessä 89 §:n 2 momentissa todetaan, että tullirikos aiheuttaa velvollisuuden maksaa korotettu tulli, vaikka toimivaltaiset viranomaiset katsoisivat, että rangaistavan salakuljetuksen edellytykset eivät täyty.

19 Tullilain 97 §:n 3 momentissa säädetään, että jokainen tämän lain 89 §:n 2 momentissa tarkoitettuun tullirikokseen tavalla tai toisella osallistunut vastaa yhteisvastuullisesti korotettujen tullien, jotka ovat kaksi—kymmenen kertaa kyseisen tullin, veron tai maksun suuruisia, koko määrästä rikoskumppaneidensa puolesta.

20 Valtiovarainministeriön 1.3.1988 tekemän päätöksen D 247/13, sellaisena kuin se on muutettuna lailla 2187/94, 1 §:ssä sallitaan yksityiskäyttöön tarkoitettujen kulkuneuvojen väliaikainen maahantuonti ilman vastaavien tullien ja muiden verojen maksamista hyötykäyttöön tarkoitettujen ajoneuvojen jäädessä tämän järjestelmän ulkopuolelle.

21 Käsite "pysyvä asuinpaikka" määritellään kyseisen päätöksen 3 §:ssä käyttämällä vastaavaa ilmaisua kuin direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa.

22 Muun kulkuneuvon kuin hyötykäyttöön tarkoitetun ajoneuvon väliaikaista maahantuontia yksityiskäyttöön koskevassa päätöksen 4 §:ssä vahvistetaan, että kulkuneuvo voi olla maassa 6 kuukauden keskeytymättömän tai keskeytyvän määräajan kahdentoista kuukauden ajalta. Kyseisessä pykälässä säädetään, että tätä kestoa voidaan pidentää 9 kuukaudella, mutta ammattitoimintaa Kreikassa harjoittavan henkilön osalta enintään 3 kuukaudella.

23 Ammattikäytössä olevan yksityisajoneuvon väliaikaisesta maahantuonnista päätöksen 5 §:ssä säädetään, että se aika, jonka ajoneuvo voi olla Kreikassa, on pääsääntöisesti 6 kuukautta keskeytymättömänä tai keskeytyvänä. Tämän pykälän nojalla verovapautus evätään, jos ajoneuvoa käytetään henkilökuljetusten taikka teollisten tai kaupallisten tavarankuljetusten suorittamiseen vastiketta vastaan tai vastikkeetta.

24 Päätöksen 4 ja 5 §:ssä asetetaan verovapautuksen edellytykseksi se, että henkilö asuu pysyvästi muualla kuin Kreikassa.

25 Pysyvän asuinpaikan todistamista koskevat direktiivin 7 artiklan 2 ja 3 kohdan säännökset toistetaan samassa tai lähes samassa sanamuodossa päätöksen 15 §:n 3 ja 4 momentissa.

Pääasian oikeudenkäynti

Pääasian kantajan asema asiakirja-aineistoon sisältyvien tietojen nojalla

26 Haniassa (Kreikassa) 1956 syntynyt Kreikan kansalainen Louloudakis muutti Italiaan 1974. Hänellä on myös Italian kansalaisuus.

27 Pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana Louloudakisilla oli kreikkalainen passi ja italialainen henkilötodistus. Hänellä oli asunto Firenzessä (Italiassa). Louloudakis on koulutukseltaan arkkitehti, ja hän perusti italialaisen puolisonsa kanssa vuonna 1986 "Studio Fiorentino SAS" -nimisen kommandiittiyhtiön (jäljempänä Studio Fiorentino), jonka kotipaikka oli Firenzessä ja jonka sääntömääräisenä toimialana oli talojen saneeraus ja niiden rakentamista koskevien selvitysten tekeminen, kiinteistönvälitys sekä koneiden ja oliiviöljyn kauppa. Studio Fiorentino oli ilmoittanut antamissaan, tilikausia 1992, 1993 ja 1994 koskevissa veroilmoituksissa tuloikseen 27 779 000 Italian liiraa (ITL), 19 950 000 ITL ja 14 371 000 ITL. Studio Fiorentinon tilikaudelta 1995, joka oli pääasian tosiseikkojen tapahtumavuosi, antamassa veroilmoituksessa ilmoitettiin kertyneeksi tappioksi 348 000 ITL.

28 Syyskuussa 1993 Louloudakis perusti puolisonsa kanssa Haniassa yhtiön, jonka toimialana oli öljyjen ja rasvojen pakkaaminen ja kauppa. Yhtiö ilmoitti tilikaudelta 1994 antamassaan veroilmoituksessa oliiviöljyn myynnistä Italiassa saaduiksi tuloikseen 3 686 355 GRD.

29 Louloudakis perusti marraskuussa 1994 osakeyhtiön nimeltä "Kritiki Viomichania Elaioladou AE" (jäljempänä Krivel), jonka kotipaikka on Hania ja toimialana on öljyjen ja maataloustuotteiden tukkukauppa, tuonti, vienti, kaupallinen edustaminen, jalostus, standardisointi ja pakkaaminen.

30 Louloudakis on puolisonsa kanssa jättänyt veroilmoituksensa Kreikassa vuodesta 1993 lähtien. Hän on vuodesta 1982 lähtien ollut vakuutettuna insinöörien ja rakennusalan yrittäjien eläkekassassa, joka on muun muassa arkkitehtien pääasiallinen vakuutuskassa Kreikassa, mutta hän ei ole suorittanut yhtään rakentamista koskevaa selvitystä tässä jäsenvaltiossa.

31 Hanian prefektuuri myönsi Louloudakisille vuonna 1992 henkilöauton ajokortin. Louloudakisilla oli myös italialainen ajokortti, joka uusittiin vuosina 1991 ja 1995.

32 Louloudakis asui Kounoupidianassa Haniassa (Kreikka) siellä vuokraamassaan talossa. Hänen kaksi lastaan kävivät yksityiskoulua Haniassa. Tarkemmin katsoen hänen vanhin poikansa kävi ensimmäisen varsinaisen kouluvuotensa lukuvuonna 1993/1994 ja toisen kouluvuotensa lukuvuonna 1994/1995. Louloudakisin mukaan hänen lapsensa kävivät kreikkalaista koulua oppiakseen kreikan kieltä ja heistä huolehti ennen kaikkea heidän isoäitinsä. Lapset kävivät kuitenkin samanaikaisesti myös koulua Firenzessä. San Severon (Italia) terveysviraston antaman todistuksen mukaan toinen lapsista rokotettiin tässä kaupungissa 18.8. ja 24.9.1994 sekä 25.2.1995.

33 Sitä paitsi Louloudakis oli kirjattu äänioikeutettujen luetteloon San Severon kaupungissa, jossa hän pääasian tosiseikkojen tapahtuma-ajan jälkeen äänesti 21.4.1996 pidetyissä vaaleissa.

Pääasian tosiseikat

34 Krivelin työntekijä tarkastettiin Iraklionin satamassa 13.3.1995 ajamassa Studio Fiorentinon omistamaa ja italialaisella rekisterikilvellä varustettua Fiat Iveco -merkkistä pakettiautoa.

35 Hän ilmoitti, että kyseinen ajoneuvo oli ollut liikenteessä Kreikassa jo neljä kuukautta aikaisemmin, eli silloin kun hän oli itse aloittanut työskentelyn Krivelissä.

36 Ajoneuvo takavarikoitiin salakuljetettuna tavarana samoin kuin kaksi muuta Studio Fiorentinon omistamaa ajoneuvoa, eli BMW 728 -merkkinen auto ja Ford Fiesta -merkkinen auto, jotka oli rekisteröity Italiassa ja jotka löytyivät myöhään illalla tehdyssä tarkastuksessa Kounoupidianasta Haniasta Louloudakisin kotiosoitteesta.

37 Eidiki Ypiresia Teloniakon Erevnon Kritisin (Kreetan erityinen tullivalvontavirasto) johtaja katsoi Louloudakisin pysyvän asuinpaikan olevan Kreikassa ja velvoitti hänet 8.1.1996 tekemällään päätöksellä maksamaan

— lain 1165/18 97 §:n 3 momentin nojalla tullien tarkoituksellisesta maksamatta jättämisestä 72 216 960 GRD:n suuruisen korotetun tullin, joka vastaa kyseisistä kolmesta ajoneuvosta kannettavia veroja kaksinkertaisena

— lain 2127/1993 88 §:n 2 momentin a alakohdan nojalla tulli-ilmoituksen tekemättä jättämisestä ajoneuvoja Kreikkaan tuotaessa kultakin kolmelta ajoneuvolta 100 000 GRD:n sakon eli yhteensä 300 000 GRD

— lain 2127/1993 88 §:n 2 momentin g alakohdan nojalla ajoneuvojen hallussapidosta ja käyttämisestä ilman oikeutta väliaikaiseen verovapautukseen 5 000 000 GRD:n sakon sekä BMW-merkkisestä ajoneuvosta että Fiat Iveco -merkkisestä autosta, joiden sylinteritilavuus oli suurempi kuin 2000 cm^3, ja 1 000 000 GRD:n sakon Ford Fiesta- merkkisestä ajoneuvosta, jonka sylinteritilavuus oli pienempi kuin 1300 cm^3, eli yhteensä 11 000 000 GRD.

38 Louloudakis nosti tästä päätöksestä 7.2.1996 kanteen Trimeles Dioikitiko Protodikeio Irakleioussa vaatien päätöksen kumoamista tai muuttamista.

39 Louloudakis väitti tässä kansallisessa tuomioistuimessa, että

— kyseiset kolme ajoneuvoa oli tuotu Kreikkaan ja olivat Kreikassa ne omistavan Studio Fiorentino -nimisen yrityksen lukuun ja sen tarpeita varten, ja ne olivat kyseisen yrityksen hallinnassa ja käytössä

— ajoneuvoja oli toistuvasti käytetty Euroopan yhteisöjen eri jäsenvaltioissa ja ne olivat vuoden 1994 lopusta lähtien olleet lähinnä Kreikassa; Fiat Iveco -merkkistä pakettiautoa oli käytetty tavaroiden kuljetukseen Italiassa ja Italiaan, kun taas kahta muuta ajoneuvoa oli käytetty kantajan itsensä ja hänen työntekijöidensä kuljettamiseen Italiassa tai tämän jäsenvaltion ulkopuolella liikekontakteja, neuvotteluja, sopimusten allekirjoittamisia ja muita vastaavia tarkoituksia varten

— vuoden 1994 syyskuun ja vuoden 1995 helmikuun välisenä ajanjaksona eli ajoneuvojen takavarikointia edeltävän kuuden kuukauden aikana niillä ajettiin ja liikuttiin jatkuvasti Italiassa ja sen rajojen ulkopuolella, joten ajoneuvot eivät voineet olla Kreikassa tänä ajanjaksona

— ajoneuvot olivat Kreikassa 1.3.–8.3.1995

— Studio Fiorentinon lähetyslistat osoittavat kyseisten ajoneuvojen saapuneen Kreikkaan vain muutama päivä ennen 13.3.1995, joka oli niiden takavarikointipäivä

— kaikkien kolmen ajoneuvon yhteisarvo oli korkeintaan 4 000 000 GRD

— kantaja asui vakituisesti Italiassa, jossa hän harjoitti toimintaa Studio Fiorentinon lukuun, ja hän kävi Kreikassa ainoastaan väliaikaisesti oliivin satokausina

— kantajan Kreikassa harjoittama toiminta ei merkinnyt, että hänen direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu pysyvä asuinpaikkansa muuttuisi

— Kreikan valtio rikkoi EY:n perustamissopimusta ja direktiiviä 83/182/ETY, kun se vaati kyseisten kolmen ajoneuvon rekisteröintiä Kreikassa ja kohtuuttomien verosaatavien maksamista.

40 Kansallinen tuomioistuin huomauttaa muun muassa, että Fiat Ivecon väliaikainen maahantuonti ammattimaista käyttöä varten oli sallittu, sillä kyseistä ajoneuvoa, joka on pick-up-tyyppinen pakettiauto, ei sylinteritilavuutensa eikä hyötykuormansa vuoksi voida pitää hyötyajoneuvona eli tavarakuljetuksiin käytettäväksi tarkoitettuna ajoneuvona. Näin ollen kansallinen tuomioistuin katsoo, että jos autoa ei väliaikaisen maahantuontinsa jälkeen ole käytetty tavaran kuljetuksiin, jollaisena ei voida pitää oliiviöljyn näytteiden keruuta, se on voitu tuoda tullitta maahan ammattikäytössä olevana yksityisajoneuvona, kun-

han sitä käyttävän henkilön pysyvä asuinpaikka on jossain toisessa jäsenvaltiossa.

41 Kansallinen tuomioistuin korostaa, että pääasian ratkaiseminen riippuu siten siihen kysymykseen annettavasta vastauksesta, missä jäsenvaltiossa Louloudakisin pysyvä asuinpaikka sijaitsi, erityisesti sen vuoksi, että riidanalaisten maksujen periminen perustuu siihen, että Louloudakis käytti kolmea Italiassa rekisteröityä ajoneuvoa omiin henkilökohtaisiin ja ammatillisiin tarpeisiinsa Kreikassa eikä Italiaan sijoittautuneen Studio Fiorentinon tarpeisiin. Kansallisen tuomioistuimen mukaan on pohdittava kysymystä siitä, minkä perusteiden nojalla kantajan pysyvä asuinpaikka on määritettävä pääasiassa esiintyvän kaltaisissa olosuhteissa.

42 Kaikkien esillä olevaan asiaan liittyvien seikkojen perusteella Trimeles Dioikitiko Protodikeio Irakleiou päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko yhteisön alueella tiettyjen kulkuneuvojen väliaikaisessa maahantuonnissa sovellettavista verovapautuksista 28 päivänä maaliskuuta 1983 annetun neuvoston direktiivin 83/182/ETY 7 artiklan 1 kohtaa [toinen alakohta] tulkittava siten, että valtion A kansalaisen pysyvä asuinpaikka on valtiossa A, jossa hän on menestyksekkäästi harjoittanut usean vuoden ajan toimintaa sekä arkkitehtina että liikemiehenä henkilöyhtiön (kommandiittiyhtiö) avulla, jossa hänellä on asunto ja jossa hän toimii suurimman osan työajastaan, vai onko se valtiossa B, jonka kansalainen hän myös on, jossa hän myös on samanaikaisesti aloittanut itsenäisen toiminnan samankaltaisella tai ainakin lähekkäisellä toimialalla, jossa hän on vuokrannut talon ja ryhtynyt toimimaan osan ajastaan, jossa hän täyttää verovelvollisuutensa, siten että hänen puolisonsa, joka osallistuu kaikkiin edellä mainittuihin toimintoihin sekä valtiossa A että valtiossa B ja joka omistaa yhtiöosuuksia näissä yrityksissä, avustaa häntä?

Onko edellä mainitun säännöksen lisäksi olemassa muita perusteita, joiden nojalla voidaan määritellä, missä pysyvä asuinpaikka sijaitsee, silloin kun tämän määrittely on vaikeaa?

2) Onko siinä tapauksessa, että henkilön, jolla ei ole oikeutta väliaikaiseen verovapautukseen, hallussa on yksityisajoneuvo tai hän käyttää tällaista ajoneuvoa, mikä kansallisen lainsäädännön mukaan on yksinkertainen tullirikos, yhteisön oikeuden suhteellisuusperiaatteen mukaista, että henkilön maksettavaksi määrätään pelkästään ajoneuvon sylinteritilavuuden perusteella erityinen hallinnollinen seuraamusmaksu, erityisesti sakko (esimerkiksi lain 2127/93 88 §:n 2 momentin g alakohdassa tarkoitettu), jonka suuruus on 1 000 000—5 000 000 GRD ajoneuvolta, mikä ylittää ajoneuvon markkina-arvon, kun otetaan huomioon ajoneuvon ikä?

3) Voivatko ne hallinnolliset toimenpiteet kokonaisuudessaan — mukaan lukien syyte salakuljetuksesta —, jotka tältä osin toimivaltainen jäsenvaltio B on katsonut sopiviksi tullirikoksista (ottaen huomioon, ettei kansallisia lainsäädäntöjä ole yhdenmukaistettu), johtaa sakkoihin, jotka ovat useita kertoja (kymmenen kertaa) suurempia kuin hyödykkeen alkuperäinen hankinta-arvo jäsenvaltiossa A, ilman, että tämä olisi vastoin tavaroiden ja henkilöiden vapaata liikkuvuutta?

Jos vastaus edelliseen kysymykseen on kieltävä, onko olemassa perusteita niitä rajoja määriteltäessä, jotka koskevat sitä, mikä on tavoiteltavien päämäärien saavuttamiseksi ehdottoman tarpeellista?

4) Aiheutuuko direktiivistä 83/182/ETY tai jostakin muusta säädöksestä jäsenvaltioille velvollisuus ottaa huomioon asianomaisen henkilön vilpitön mieli ja se, että hänellä ei ollut aikomus suorittaa petosta (esimerkiksi tietämättömyys), määrättäessä hallinnollisia sanktioita direktiivissä tarkoitetuissa edellä mainituissa tapauksissa?"

Ensimmäinen kysymys

43 Kansallinen tuomioistuin kysyy ensimmäisessä kysymyksessään lähinnä sitä, minkä perusteiden nojalla direktiivin 7 artiklan 1 kohtaa on tulkittava käsitteen "pysyvä asuinpaikka" osalta, kun henkilöllä on henkilökohtaisia ja ammatillisia siteitä kahteen jäsenvaltioon.

44 Louloudakis on kiistänyt istunnossa, että hänen pysyvä asuinpaikkansa olisi pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana ollut Kreikassa, kritisoiden sitä arviointia, jonka Kreikan viranomaiset ovat suorittaneet hänen tilanteestaan, ja vedoten erityisesti hänen tilanteensa tiettyihin piirteisiin. Lastensa koulunkäynnin osalta Louloudakis esittää, että direktiivin sanamuodon mukaisesti opiskelu yliopistossa tai koulussa ei merkitse pysyvän asuinpaikan muutosta.

45 Kreikan hallitus viittaa yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-297/89, Ryborg, 23.4.1991 antamaan tuomioon (Kok. 1991, s. I-1943) ja väittää, että pysyvä asuinpaikka on paikka, johon henkilö on muodostanut etujensa pysyvän keskuksen, joten sitä määriteltäessä on otettava huomioon kaikki tältä osin asiaan vaikuttavat seikat.

46 Kreikan hallitus katsoo, että kantajan aikomus muodostaa etujensa pysyvä keskus eli pysyvä asuinpaikkansa Kreikkaan ilmenee pääasian vahvistetuista tosiseikoista. Kreikan hallitus korostaa, että kansallisen tuomioistuimen täytyisi joka tapauksessa pyytää kantajaa esittämään todisteita fyysisestä läsnäolostaan Krei-

kassa tai Italiassa ainakin 185 päivänä kalenterivuodessa ennen sen toteamista, missä kantaja vietti suurimman osan ammattitoimintaansa käyttämästään ajasta.

47 Komission mukaan pysyvä asuinpaikka on paikka, jossa henkilö oleskelee suurimman osan vuotta, mikä vahvistetaan direktiivin 7 artiklassa olevalla vähintään 185 päivän pituista ajanjaksoa koskevalla maininnalla. Komissio katsoo, että jos 185 päivän pituinen oleskelu ei täyty missään jäsenvaltiossa, on otettava huomioon pisin oleskeluaika jossain jäsenvaltiossa vertaamalla sitä muihin laadullisiin perusteisiin ja antamalla etusija paikalle, josta on henkilön tahto huomioon ottaen tullut tietyllä tavalla vakiintunut elintavoista sekä tavanomaisista sosiaalisista ja ammatillisista suhteista johtuvan jatkuvuuden vuoksi. Komission mukaan direktiivin 7 artiklassa edellytetään näin ollen ottamaan huomioon sekä henkilön ammatilliset että hänen henkilökohtaiset siteensä tietyssä paikassa, ja siinä korostetaan henkilökohtaisia siteitä siinä tapauksessa, että ne eivät ole yhteneväisiä ammatillisten siteiden kanssa.

48 Komissio lisää, että tapauksissa, joissa sovellettavien arviointiperusteiden käyttäminen ei mahdollista pysyvän asuinpaikan määrittämistä yhteisön asukkaiden lisääntyvän, niin ammatillisen kuin sosiaalisenkin liikkuvuuden vuoksi, on sovellettava direktiivin 10 artiklan 2 kohtaa, jonka nojalla asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset tekevät keskinäisellä sopimuksella tarvittavan päätöksen sen välttämiseksi, että otettaisiin huomioon kaksi pysyvää asuinpaikkaa ja sovellettaisiin kaksinkertaista verotusta.

49 Aluksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuimella ei ole EY 234 artiklan mukaisessa menettelyssä toimivaltaa soveltaa yhteisön oikeussääntöjä tiettyyn yksittäistapaukseen. Se voi kuitenkin esittää kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset yhteisön oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, jotka saattavat auttaa kansallista tuomioistuinta sen arvioidessa kansallisten säännöstensä vaikutuksia (ks. mm. asia 37/86, Coenen,

tuomio 24.9.1987, Kok. 1987, s. 3589, 8 kohta ja asia C-385/96, Goerres, tuomio 14.7.1998, Kok. 1998, s. I-4431, 14 kohta).

50 Sitten on todettava, että direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa ei viitata nimenomaisesti kansallisen tuomioistuimen kuvaileman kaltaiseen tilanteeseen, jossa sekä henkilökohtaiset että ammatilliset siteet liittyvät kahteen jäsenvaltioon. Tämän säännöksen ensimmäinen alakohta kuitenkin kattaa implisiittisesti tällaisen tilanteen, sillä kun siinä todetaan, että "pysyvä asuinpaikka" on paikka, jossa henkilö asuu pysyvästi eli vähintään 185 päivää kalenterivuodessa henkilökohtaisten ja ammatillisten siteidensä vuoksi, siinä ei poissuljeta sitä mahdollisuutta, että tämä sama henkilö asuu loppuosan kalenterivuotta jossain toisessa paikassa myös henkilökohtaisten ja ammatillisten siteidensä vuoksi.

51 Direktiivin 7 artiklassa esitetyt käsitteen "pysyvä asuinpaikka" määrittelyperusteet koskevat sekä henkilön ammatillisia ja henkilökohtaisia siteitä määrättyyn paikkaan että tämän siteen kestoa. Niitä on siten tutkittava samanaikaisesti. Pysyvänä asuinpaikkana on näin ollen pidettävä paikkaa, johon henkilö on muodostanut etujensa pysyvän keskuksen (em. asia Ryborg, tuomion 19 kohta).

52 Direktiivin 7 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että tässä säännöksessä pidetään tärkeämpinä henkilökohtaisia siteitä, jos henkilön ammatilliset ja henkilökohtaiset siteet eivät keskity yhteen jäsenvaltioon. Säännöksen toisessa alakohdassa nimittäin annetaan henkilökohtaisille siteille etusija ammatillisiin siteisiin verrattuna, jos nämä viimeksi mainitut liittyvät eri paikkaan ja jos henkilö joutuu siten oleskelemaan vuorotellen kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa ja palaa säännöllisesti valtioon, johon hänellä on henkilökohtaiset siteet.

53 Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa edellytetään siten otettavan huomioon henkilön ammatilliset ja henkilökohtaiset siteet tiettyyn paikkaan, ja sitä on tulkittava siten, että mikäli ammatillisten ja henkilökohtaisten siteiden kokonaisvaltainen arviointi ei riitä sen alueen paikallistamiseksi, johon henkilö on muodostanut etujensa pysyvän keskuksen, tämän paikallistamisen toteuttamiseksi on annettava etusija henkilökohtaisille siteille.

54 Kaikissa direktiivin 7 artiklassa säännellyissä tilanteissa asianomainen henkilö voi tämän säännöksen 2 kohdan mukaan esittää kaikin tavoin näyttöä pysyvästä asuinpaikastaan ja siis henkilökohtaisista ja/tai ammatillisista siteistään sekä oleskelustaan siinä jäsenvaltiossa, jossa nämä siteet ovat, periaatteessa ainakin 185 päivää kalenterivuodessa.

55 Määriteltäessä pysyvää asuinpaikkaa asianomaisen henkilön etujen pysyvänä keskuksena on tältä osin otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat tosiseikat (em. asia Ryborg, tuomion 20 kohta), nimittäin muun muassa kyseisen henkilön ja hänen perheensä jäsenten fyysinen läsnäolo, hänen asuntonsa sijaintipaikka, paikka, jossa hänen lapsensa tosiasiallisesti käyvät koulua, hänen ammattitoimintansa harjoittamispaikka, hänen varallisuusintressiensä sijaintipaikka ja se paikka, jossa henkilöllä on hallinnolliset siteet viranomaisiin ja sosiaaliturvalaitoksiin, siltä osin kuin nämä seikat osoittavat henkilön halunneen luoda tiettyä vakiintuneisuutta sille paikalle, johon hänellä on liittymä, hänen elämäntavastaan ja tavanomaisista henkilökohtaisista ja ammatillisista suhteista johtuvan jatkuvuuden vuoksi.

56 Koulunkäyntiä koskevan seikan osalta on korostettava, että vaikka se ei direktiivin 7 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan tarkoita pysyvän asuinpaikan muutosta, kun kyse on asianomaisesta henkilöstä itsestään, se voi perheen yhteydessä kuitenkin olla osoituksena pysyvän asuinpaikan muutoksesta, kun kyse on asianomaisen henkilön lapsista.

57 Kansallisen tuomioistuimen on arvioitava liittymää koskevia tietoja kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon kaikki sille esitetty todistusaineisto.

.

58 Tämä arviointi on tehtävä direktiivin valossa. Tältä osin on todettava, että direktiivillä halutaan sen perustelukappaleiden mukaan edistää yhteisön asukkaiden vapaata liikkuvuutta yhteisön alueella ja että tiettyjen yksityis- tai ammattikäyttöön tarkoitettujen kulkuneuvojen väliaikaisessa maahantuonnissa sovellettavien verojärjestelmien aiheuttamien esteiden poistaminen on välttämätöntä erityisesti ominaisuuksiltaan sisämarkkinoita vastaavien taloudellisten markkinoiden toteuttamiseksi (asia C-389/95, Klattner, tuomio 29.5.1997, Kok. 1997, s. I-2719, 25 kohta).

59 Päinvastoin kuin mitä komissio esittää kirjallisissa huomautuksissaan, direktiivin 10 artiklan 2 kohtaa ei ole sovellettava silloin, kun pysyvän asuinpaikan määrittäminen on erityisen tilanteen johdosta vaikeaa. Kyseisessä säännöksessä, jossa jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten edellytetään tekevän keskinäisellä sopimuksella tarvittavat päätökset, jos direktiivin käytännön soveltamisesta aiheutuu vaikeuksia, nimittäin halutaan antaa heille mahdollisuus ratkaista yksittäisten ja konkreettisten tapausten tulevaisuudessa aiheuttamat vaikeudet. Heitä ei tällä säännöksellä velvoiteta sopimaan erikseen jokaisesta yksittäisestä tapauksesta, jossa direktiivin soveltaminen aiheuttaa vaikeuksia (em. asia Ryborg, tuomion 34 ja 35 kohta).

60 Ensimmäiseen kysymykseen on siis vastattava, että direktiivin 7 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kun henkilöllä on henkilökohtaisia ja ammatillisia siteitä kahteen jäsenvaltioon, hänen pysyvä asuinpaikkansa, joka määritellään arvioimalla kaikkia asiaankuuluvia tosiseikkoja kokonaisvaltaisesti, on paikka, jossa hänen etujensa pysyvä keskus sijaitsee, ja jos tätä sijaintia ei voida selvittää kokonaisvaltaisella arvioinnilla, etusija on annettava henkilökohtaisille siteille.

Toinen ja kolmas kysymys

61 Kansallinen tuomioistuin kysyy toisessa ja kolmannessa kysymyksessään, joita on tutkittava yhdessä, lähinnä sitä, onko kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään direktiivissä vahvistetun väliaikaisen tuontijärjestelmän rikkomisen varalle sanktioita, joihin sisältyy erityisesti

— vain ajoneuvon sylinteritilavuuden perusteella ja ajoneuvon ikää huomioon ottamatta vahvistettavat kiinteämääräiset sakot

— korotettu tulli, joka voi olla kymmenen kertaa kyseisten verojen suuruinen, suhteellisuusperiaatteen mukainen.

62 Louloudakis väittää, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaiset toimenpiteet rajoittavat vapaata liikkuvuutta, sillä ne saavat henkilöt luopumaan liikkumisesta siten, että heillä on yksi tai useampia ajoneuvoja.

63 Kreikan hallituksen mukaan ankarat seuraamukset ovat välttämättömiä, koska ei ole sopivaa tai mahdollista valvoa järjestelmällisesti kaikkia ajoneuvoja, jotka ajavat Kreikassa toisessa jäsenvaltiossa myönnetyin rekisterikilvin. On olemassa huomattava vaara siitä, että maahantuonteja toteutettaisiin siten, että vältytään

maksamasta veroja ja muita maksuja, mikä johtuu jäsenvaltioiden autoverojen suurista eroista sekä myös veronkiertomahdollisuuksista. Ankarien seuraamusten uhalla pyritään näin ollen estämään yhteisön ja kansallisten tulojen menetys sekä varmistamaan ajoneuvojen väliaikaista maahantuontia koskevan järjestelmän moitteeton toiminta. Tämä ei ole suhteellisuusperiaatteen vastaista. Kyseessä olevan, ajoneuvon sylinteritilavuuden mukaisen progressiivisen sakon uhka on kiistattomasti oikeassa suhteessa ajoneuvon markkina-arvoon.

64 Komissio viittaa asiassa C-210/91 komissio vastaan Kreikka, 16.12.1992 annettuun tuomioon (Kok. 1992, s. I-6735, 19 ja 20 kohta). Komission mukaan tavoite, johon pyritään, voidaan pääasian kantajan tilanteen kaltaisessa tilanteessa saavuttaa perimällä maksettavat verot ja tullit. Komissio katsoo, etteivät ylimääräiset seuraamukset vaikuta perustelluilta ottaen huomioon erityiset vaikeudet pysyvää asuinpaikkaa määritettäessä. Sen mielestä toisessa ja kolmannessa kysymyksessä esitetyn kaltaiset ylimääräiset seuraamukset ovat suhteettomia.

65 On huomattava, että direktiivin osalta kysymys seuraamuksista esiintyy vain silloin, kun kyseessä oleva henkilö ei ole noudattanut tässä direktiivissä asetettuja verovapauden edellytyksiä ja että lisäksi hän ei täytä luonnollisten henkilöiden henkilökohtaisen omaisuuden lopullisessa maahantuonnissa jäsenvaltiosta sovellettavista verovapauksista 28 päivänä maaliskuuta 1983 annetun neuvoston direktiivin 83/183/ETY (EYVL L 105, s. 64) mukaisia edellytyksiä.

66 On myös huomattava, että väliaikaisessa tuontijärjestelmässä määrätyn seuraamuksen yhdenmukaisuus yhteisön oikeuden kanssa edellyttää, että myös kyseisen seuraamuksen määräytymisperusteena oleva vero tai verot ovat yhteisön oikeuden mukaisia. Kansallisen tuomioistuimen on tutkittava, onko asia näin sen käsiteltävänä olevassa tapauksessa, ottaen etenkin huomioon asiassa C-375/95,

komissio vastaan Kreikka, 23.10.1997 annettu tuomio (Kok. 1997, s. I-5981), jossa muun muassa oli kysymys erityisestä kulutusverosta.

67 Jollei edellä esitetystä muuta johdu, on muistettava, että koska yhteisön lainsäädäntöä ei ole yhdenmukaistettu niiden seuraamusten osalta, joita sovelletaan yhteisön lainsäädännössä vahvistetussa järjestelmässä säädettyjen edellytysten noudattamatta jättämisen vuoksi, jäsenvaltiot ovat toimivaltaisia valitsemaan niistä asianmukaisilta vaikuttavat seuraamukset. Niiden on kuitenkin käytettävä toimivaltaansa yhteisön oikeuden ja sen yleisten periaatteiden ja näin ollen suhteellisuusperiaatteen mukaisesti (ks. mm. em. asia komissio v. Kreikka, tuomio 16.12.1992, 19 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö; asia C-36/94, Siesse, tuomio 26.10.1995, Kok. 1995, s. I-3573, 21 kohta ja asia C-213/99, De Andrade, tuomio 7.12.2000, Kok. 2000, p. I-11083, 20 kohta). Hallinnolliset tai rikosoikeudelliset toimenpiteet eivät nimittäin saa ylittää sitä, mikä on tarpeen tavoiteltavien päämäärien saavuttamiseksi, eikä seuraamus saa olla rikkomuksen vakavuuteen nähden niin suhteeton, että se muodostuu esteeksi perustamissopimuksessa vahvistetuille vapautuksille (ks. vastaavasti em. asiassa komissio v. Kreikka 16.12.1992 annettu tuomio, 20 kohta).

68 Kuten tämän tuomion 58 kohdasta ilmenee, direktiivin tavoitteena on edistää yhteisön asukkaiden ja tavaroiden vapaata liikkuvuutta yhteisön alueella.

69 Vaikka rikkomusten rankaisemisen ja ehkäisemisen vaatimukset voivat olla perusteena sille, että kansallisessa lainsäädännössä vahvistetaan ankaruudeltaan tietyn tasoisia seuraamuksia, ei voi olla tältä osin poissuljettua, että pääasiassa sovellettavien kaltaisten sääntöjen nojalla määritetyt seuraamukset voivat osoittautua suhteettomiksi ja siten muodostaa esteen edellä mainitulle vapaudelle siltä osin kuin niihin sisältyy kiinteämääräisiä sakkoja, jotka vahvistetaan vain ajoneuvon sylinteritilavuuden perusteella ottamatta huomioon ajoneuvon ikää, korotettujen tullien voidessa olla kymmenen kertaa kyseisten verojen suuruisia. Seuraamus, jonka ainoana perusteena on sylinteritilavuus, voi nimittäin olla rikkomuksen vakavuuteen nähden suhteeton muun muassa silloin, kun se

yhdistetään samasta rikkomuksesta määrättävään toiseen ankaraan seuraamukseen. Näin voi olla myös silloin, kun seuraamus on useita kertoja, esimerkiksi kymmenen kertaa, kyseisten verojen suuruinen.

70 Tältä osin kansallisen tuomioistuimen on arvioitava, onko rikkomusten rankaisemisen ja ehkäisemisen vaatimukset, kyseisten verojen määrä ja tosiasiassa vahvistettujen seuraamusten taso huomioon ottaen seuraamuksia pidettävä rikkomuksen vakavuuteen nähden niin suhteettomina, että ne muodostuisivat esteeksi perustamissopimuksessa vahvistetuille vapauksille.

71 Toiseen ja kolmanteen kysymykseen on siis vastattava, että kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään direktiivissä vahvistetun, väliaikaista maahantuontia koskevan järjestelmän rikkomistapauksia koskevista seuraamuksista, joihin kuuluu muun muassa

— kiinteämääräisiä sakkoja, jotka vahvistetaan vain ajoneuvon sylinteritilavuuden perusteella ottamatta huomioon ajoneuvon ikää,

— korotettu tulli, joka voi olla kymmenen kertaa kyseisten verojen suuruinen,

on suhteellisuusperiaatteen mukainen vain siltä osin kuin se on välttämätön rikkomusten rankaisemisen ja ehkäisemisen vaatimusten vuoksi rikkomuksen vakavuus huomioon ottaen.

Neljäs kysymys

72 Kansallinen tuomioistuin kysyy neljännessä kysymyksessään lähinnä sitä, edellytetäänkö direktiivissä tai jossain muussa yhteisön oikeuden säädöksessä, että tiettyjen kulkuvälineiden väliaikaista maahantuontia koskevasta rikkomuksesta syytettäessä on otettava huomioon asianomaisen henkilön vilpitön mieli sen osalta, onko seuraamuksia asetettava ja kuinka suurina.

73 Kreikan hallitus väittää, että direktiivissä tai missään muussakaan yhteisön oikeuden säädöksessä ei säädetä rikkomukseen syyllistyneille määrättävistä seuraamuksista eikä myöskään näistä seuraamuksesta vapautumisesta rikkomukseen syyllistyneiden ollessa sovellettavista säädöksistä tietämättöminä vilpittömässä mielessä. Tätä kysymystä on siis säänneltävä kansallisessa oikeudessa. Yleisen oikeusperiaatteen nojalla jokaisen katsotaan saaneen tietoonsa lain.

74 Komission mukaan pääasian kaltaisissa tilanteissa, joissa sovellettavan järjestelmän määritteleminen on vaikeaa, rikkomukseen syyllistyneen on oletettava olleen tietämätön kyseisestä järjestelmästä, jotta hänelle ei tarvitsisi määrätä muita seuraamuksia kuin velvollisuus verovelan maksamiseen.

75 On huomattava, että samoin kuin kysymykseen tiettyjen kuljetusvälineiden väliaikaista maahantuontia koskevasta rikkomuksesta määrättävien seuraamus-

ten valinnasta sovelletaan kansallista oikeutta, myös siihen, onko rikkomukseen syyllistyneen vilpitön mieli otettava huomioon, sovelletaan kunkin jäsenvaltion kansallista oikeutta.

76 Jos kansallisessa oikeudessa tunnustetaan seuraamusten osalta yleinen periaate, jonka mukaan jokaisen katsotaan saaneen tietoonsa lain, yhteisön oikeudessa ei tältä osin vastusteta sitä, että tätä periaatetta sovelletaan tiettyjen kuljetusvälineiden väliaikaista maahantuontia koskevasta rikkomuksesta syytettäessä. Perustamissopimuksessa taattujen vapauksien edistämiseen pyrkivän direktiivin tavoitteen valossa rikkomukseen syyllistyneelle määrättävää seuraamusta tosiasiallisesti määritettäessä on kuitenkin otettava huomioon rikkomukseen syyllistyneen vilpitön mieli, jos sovellettavan järjestelmän määrittäminen on ollut vaikeaa.

77 Neljänteen kysymykseen on siis vastattava, että tiettyjen kuljetusvälineiden väliaikaista maahantuontia koskevasta rikkomuksesta syytettäessä direktiivi tai muut yhteisön oikeuden säännöt eivät ole esteenä sille, että on poissuljettua, että tietämättömyys sovellettavista säädöksistä johtaisi sanktio-oikeuden poistamiseen. Jos sovellettavan järjestelmän määrittäminen on ollut vaikeaa, rikkomukseen syyllistyneelle määrättävää seuraamusta tosiasiallisesti määritettäessä on kuitenkin otettava huomioon rikkomukseen syyllistyneen vilpitön mieli.

Oikeudenkäyntikulut

78 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Kreikan hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Trimeles Dioikitiko Protodikeio Irakleioun 30.6.1999 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Yhteisön alueella tiettyjen kulkuneuvojen väliaikaisessa maahantuonnissa sovellettavista verovapautuksista 28 päivänä maaliskuuta 1983 annetun neuvoston direktiivin 83/182/ETY 7 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kun henkilöllä on henkilökohtaisia ja ammatillisia siteitä kahteen jäsenvaltioon, hänen pysyvä asuinpaikkansa, joka määritellään arvioimalla kaikkia asiaankuuluvia tosiseikkoja kokonaisvaltaisesti, on paikka, jossa hänen etujensa pysyvä keskus sijaitsee, ja jos tätä sijaintia ei voida selvittää kokonaisvaltaisella arvioinnilla, etusija on annettava henkilökohtaisille siteille.**

2) **Kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään direktiivissä 83/182/ETY vahvistetun, väliaikaista maahantuontia koskevan järjestelmän rikkomistapauksia koskevista seuraamuksista, joihin kuuluu muun muassa**

— **kiinteämääräisiä sakkoja, jotka vahvistetaan vain ajoneuvon sylinteritilavuuden perusteella ottamatta huomioon ajoneuvon ikää,**

— korotettu tulli, joka voi olla kymmenen kertaa kyseisten verojen suuruinen,

on suhteellisuusperiaatteen mukainen vain siltä osin kuin se on välttämätön rikkomusten rankaisemisen ja ehkäisemisen vaatimusten vuoksi rikkomuksen vakavuus huomioon ottaen.

3) Tiettyjen kuljetusvälineiden väliaikaista maahantuontia koskevasta rikkomuksesta syytettäessä direktiivi 83/182/ETY tai muut yhteisön oikeuden säännöt eivät ole esteenä sille, että on poissuljettua, että tietämättömyys sovellettavista säädöksistä johtaisi sanktio-oikeuden poistamiseen. Jos sovellettavan järjestelmän määrittäminen on ollut vaikeaa, rikkomukseen syyllistyneelle määrättävää seuraamusta tosiasiallisesti määritettäessä on kuitenkin otettava huomioon rikkomukseen syyllistyneen vilpitön mieli.

Gulmann Skouris Puissochet

Schintgen Macken

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä heinäkuuta 2001.

R. Grass C. Gulmann

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja